

NIET OM TE TWISTEN

Risico's en uitdagingen voor
Vrije Evangelische Gemeenten

16-10-19. Tien toek
Anderdenkerden en
niet ghehoord en nu
vervolgd worden.

Indien de de po
eene uniform-belijden
waren, moet dadelijk
zegd: "Broeders, la
zijn wij het niet meer
Op de rechten wij niet."

zijn
Om enkele voorbeelden
te geven, ik wil naar
begrijp van onderen
dat God door zijn
leeft kerk en tot
opvoeren zal. 2
Agaat, in het de le
beving en kerke
van in top: Naar
ging onbifeloch
Op bladzijde 2. rege
staat, "dat de
inblazing van God
ontreuen. Als

1000. Om Oigaa: 1999
Copie van mijn
inspreken sticht.

Niet om te twisten

De B.D. St. P. van Praest en H. van
Lewin, uit Gooi hebben een boekje
geschreven, dat tot hiel heeft:
"Niet vloeren en belijden wij in de
Bond van Nij Christelijke Gemeenten
in Nederland."

De afgevaardigden van de Bonds-
vergadering weten, dat als er opja,
de van van het uitgeen van een
form-belijdenis, mijn kraer en ik
dat steeds hebben ontreden, omdat
de eerste van ons inzien in. Over be-
grinselen dundelikt de hoofdlige
zijn aangegane, maar vooral, om
dat, als men tot het ukeigen van
eene belijdenis overgaat, men al
heel licht op verschil zal slaan
immer, van den tijd aan, dat
de belijdenisvordriften zijn te baek
geschied, heeft men een ukeegpan
in een kerkrijken van aldaander
onder de christenen pieren. Adres
de formulieren van eenheid is

NARRATIO

NIET OM TE TWISTEN

*Risico's en uitdagingen voor
Vrije Evangelische Gemeenten*

een bundel opstellen voor
Martin Nijkamp
ter gelegenheid van zijn 65^e verjaardag
en zijn afscheid van het
seminarium van de bond van
Vrije Evangelische Gemeenten
in Nederland

*Onder redacties van
Ties J. Prins en
Ed van den Berg*

theologische uitgeverij NARRATIO

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
NUGI 365
trefwoord: congregationalisme, opstellen

ISBN 90 5263 222 7

©1995 uitgeverij NARRATIO

Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem tel. 0183-628188

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar
gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of
op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

distributie in België: Liprobo, R. DessainIn 16, 2800 Mechelen.

INHOUD

Voorwoord	5
J.H. Karelse, Ik geloof een heilige, algemene, christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen	7
P. Valkenberg, Katholiciteit als uitdaging	28
L. Mietus, Vroomheid en waarachtigheid	46
M. Nijkamp, Zo is het onder niet	59
Mw. J. van de Kamp, Een volk dat trekken moet	70
M. Knevel, Doet handeling totdat Ik kome	84
J. van de Geer, Kinderen en jongeren bij de bron	108
Mw. E. Spee, Lucy, Ida, Aleida	123
T.J. Prins, Met een dierbaar versje is het niet bekeken	135
A.C. Louwerse, Wij zijn niet van gisteren	155
Mw. J.C. Siebert-Hommes, Als vrouwen de bijbel lezen	171

H. Gols, Anders dan we dachten	185
E. van den Berg, Zullen we ook het zesde vers zingen?	192
Bijlage: Niet om te twisten.	204
Personalialia van de auteurs	208
Noten	209

VOORWOORD

De artikelen in dit boek zijn opgedragen aan Martin Nijkamp bij gelegenheid van zijn vijfenzestigste verjaardag en zijn afscheid van het seminarium van de bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland.

Hij is tweeëndertig jaren als docent en vanaf 1977 als rector betrokken geweest bij de opleiding. Zijn vakgebieden zijn dogmatiek en geschiedenis en leerstellingen van de Vrije Evangelische Gemeenten. In die combinatie heeft hij zich ondermeer bezig gehouden met de vraag naar de orde van de gemeente, de kerkvorm.

Dat is voor hem niet in de eerste plaats bezig zijn met de buitenkant, maar vooral met de binnenkant. 'De orde van de gemeente heeft namelijk te maken met de manier waarop je tegen Jezus aankijkt en de manier waarop je je geloof beleeft.' Hij ziet de congregationalistische kerkvorm als een mogelijke derde weg voor de kerk van de toekomst.

In verschillende bijdragen aan dit boek wordt het congregationalisme tegen het licht gehouden. Is de pretentie van 'een derde weg' niet te hoog gegrepen? Welke mogelijkheden zijn er in een dergelijke kerk voor de praktijk van het gemeente zijn in de wereld?

In het theologisch bezig zijn spelen de vragen naar het gezag van en het beroep op de Schrift een gewichtige rol. Iedereen leest de bijbel met een bepaalde bril. Dat lijkt gevaarlijk, maar dat is het slechts als je je daarvan niet bewust bent zoals Nijkamp zelf schreef: 'Je moet dus op zoek gaan naar een bril, waarvan de glazen zo goed mogelijk geslepen zijn.'

Andere auteurs geven aan wat er gebeurt als door bepaalde brillen – met al of niet goed geslepen glazen – gelezen wordt.

Een derde categorie auteurs gaat met name in op de risico's en uitdagingen voor Vrije Evangelische Gemeenten.

De titel 'Niet om te twisten' is ontleend aan het opschrift van een brief: 'Niet om te twisten' uit 1914 van Marinus Mooij. Mooij is een van de opstellers van de 'Beginselen' op grond waarvan plaatselijke Vrije Evangelistische Gemeenten in 1881 samen een bond gingen vormen. Toen dertig jaar (1912) later de ruimte van de beginselen dreigde te worden ingeruild voor een 'Uniformbelijdenis' verzette Mooij zich met hand en tand. Via de officiële wegen kreeg hij daartoe echter niet de gelegenheid. Hij koos de vorm van een brief om in gesprek te komen over de zijns inziens dreigende stolling van deze belijdenis. Martin Nijkamp heeft dat herkend in Marinus Mooij. Mooij wilde niet twisten, maar de bond waakzaam houden. In deze geest is Nijkamp ook voortdurend aanwezig in zijn eigen geloofsgemeenschap. Bewust is het tweede deel van de slotzin van de brief weggelaten. Dat luidt namelijk: 'Om war te zijn' en dit kan gemakkelijk misverstaan worden. Het kan worden uitgelegd als debatteren o eigen gelijk te halen. Dat is in ieder geval Nijkamp vreemd. In dezelfde geest bieden vriendinnen, vrienden en collega's en oud-studenten deze artikelen aan. In de hoop dat zij dienstbaar zijn aan het gesprek in de gemeenten en met de wens, dat zij een bijdrage leveren aan het oecumenische gesprek over de kerk op weg naar de toekomst.

De redactie.

Jan. H. Karelse

IK GELOOF EEN HEILIGE, ALGEMENE CHRISTELIJKE KERK, DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN

Het congregationalisme en zijn mogelijke bijdrage aan de kerk van de toekomst.

De lokale kleur in kaart gebracht

Het congregationalisme is een uiting van de algemene, christelijke kerk. Het is een manier van kerk-zijn en een beleving van het geloof, die bepaald worden door de autoriteit van Jezus Christus en concreet gemaakt worden in het samen gemeenten zijn. Het resonanceert op de belijdenis dat Jezus Heer is en wil voortdurend vers en levend water putten uit de bron van de Schriften. Er is een spiritualiteit die ruimte vraagt voor het doorgaande werk van de Heilige Geest en de heiliging van het leven. Het congregationalisme heeft zijn hart verpand aan belijdende gemeenten en gaat in de kerkorde uit van de plaatselijke gemeente als de fundamentele, meest essentiële vorm van gemeente-zijn. In oecumenische ontmoetingen wil het van anderen leren. Het heeft ook een eigen essentiële bijdrage voor het gesprek over het wezen, de structuur van het werk van de gemeente van Jezus Christus.

Evenals bij andere kerkelijke richtingen is er verschil tussen hetgeen verkondigd en gepraktiseerd wordt. Als congregationalisten in hun eigen plaatselijke gemeente niet waar te maken wat zij aanvaard hebben als het meest karakteristieke van hun belijden, is dat fataal voor hun gemeentelijk leven en vormt dat de grootste bedreiging voor hun voortbestaan.

Wie een verantwoorde kijk wil krijgen op wat het congregationalisme voorstaat, moet niet alleen kijken naar wat er in de praktijk van terecht komt, Hij doet er goed aan ook de bronnen te raadplegen en zijn licht op te steken bij competente woordvoerders van deze richting. Toen Martin Nijkamp zijn doctoraalscriptie over het congregationalisme bewerkte tot een boek voor bredere kring (1), kreeg het direct aandacht en waardering van een aantal vakgenoten. Er werd naar zijn publikatie verwezen in de context van het gesprek

over structuur en bestuur van de kerken, de kerkorde en de ambten. Het is interessant om na te gaan hoe theologen die het boek van Nijkamp aanhaalden hun eigen visie op het congregationalisme weergeven. Twee voorbeelden.

Eigentijdse Nederlandse stemmen over het congregationalisme

Mevrouw drs. A.H. Looman-Graaskamp geeft in een artikel over 'Kerk, ambt en bediening' de volgende typering en afwijzing: 'De cogregationalistische (structuur) is gebaseerd op de beslissingsbevoegdheid van de gemeente in zijn geheel. De gemeente ter plekke beslist wat er gebeurt. In onze tijd spreekt dat zeker aan. Hoewel dit systeem sterk pneumotologisch van aard is, ligt het democratische karakter ervan voor de hand. Maar de Heer der Kerk is de ware regeerder en dus kan er niet een democratie zijn als laatste punt van regeren.'⁽²⁾

Dr. P. van den Heuvel, specialist in kerkordelijke aangelegenheden, geeft in zijn boek 'de hervormde kerkorde. Een praktische toelichting' als omschrijving:

'Typerend voor het congregationalisme is dat de plaatselijke gemeente volledig en volwaardig kerk is en dat ze bevoegd is haar eigen orde vast te stellen. Dit stelsel begint niet bij het Petrus-ambt, dus aan de top van de piramide, maar juist aan de basis: bij de gemeente of eigenlijk: bij de gelovige mens (...) Christus regeert de gemeente direct door de Heilige Geest, dus niet per se via ambten of diensten (...) Dat geestelijke mensen op een dwaalspoor kunnen geraken of zelfzuchtig handelen, dat een gemeente ontsporen kan, wordt niet erg verdisconteerd. Niet zelden zijn de congregationalistische gemeenten sterk uit elkaar gegroeid(...)

Samengevat: (...) in het congregationalisme berust het kerkelijk gezag bij de gemeente der gelovigen. De sterke kant daarvan is dat men veel aandacht heeft voor het werk van de Geest in de gemeente (...) Keerzijde is echter dat in alle verscheidenheid de samenbindende factor ontbreekt en we zien dan ook dat de eenheid onder sterke druk komt te staan.'⁽³⁾

Noten

Bij: IK GELOOF EEN HEILIGE, ALGEMENE, CHISTELIJKE KERK,
DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN

1. Nijkamp, Martinus, een yeghelijkck sal hen voor alle suspicien, ende aenlockinge om te heerschappen wachten. Een onderzoek naar de ecclesiologie van de bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland, KU Nijmegen, 1989.
Nijkamp, Drs. M., De kerk op orde. Congregationalisme. De derde weg in de kerk van de toekomst, Den Haag, 1991.
2. Kontekstueel. Tijdschrift voor Gereformeerd Belijden nú, 7^e jaargang nr. 3, december 1992, pag. 13.
3. A.w., Zoetermeer, 1991, pag 25=26.

In dit boek wordt het congregationalisme tegen het licht gehouden. Is de pretentie van 'een derde weg' niet te hoog gegrepen? Welke mogelijkheden zijn er in een dergelijke kerk voor de praktijk van het gemeente zijn in de wereld?

In het theologisch bezig zijn spelen de vragen naar het gezag van en het beroep op de Schrift een gewichtige rol. Iedereen leest de bijbel met een bepaalde bril. Dat lijkt gevaarlijk, maar dat is het slechts als je je daarvan niet bewust bent zoals Nijkamp zelf schreef:

'Je moet dus op zoek gaan naar een bril, waarvan de glazen zo goed mogelijk geslepen zijn.'

Andere auteurs geven aan wat er gebeurt als door bepaalde brillen gelezen wordt.

Een derde categorie auteurs gaat in op de risico's en uitdagingen voor Vrije Evangelische Gemeenten.

De artikelen in dit boek zijn opgedragen aan Martin Nijkamp bij gelegenheid van zijn vijftenzestigste verjaardag en afscheid van het seminarium van de bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland.

Een boek dat dienstbaar kan zijn aan het gesprek in de gemeenten en een bijdrage leveren aan het oecumenisch gesprek over de kerk op weg naar de toekomst.

theologische uitgeverij

NARRATIO